

4. kvartal 2012

Norges Banks utlånsundersøkelse

Utlånsmarginene har økt videre

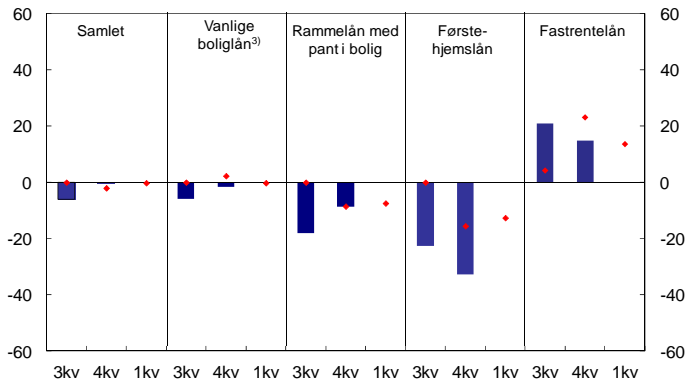
17. januar 2013

Norges Banks utlånsundersøkelse 4. kvartal 2012¹

Bankene rapporterer om økte utlånsmarginer i 4. kvartal 2012. Endringene i samlet kredittpraksis var små, både overfor husholdninger og foretak. Bankene venter fortsatt noen innstramminger overfor husholdninger i 1. kvartal 2013 og lettere kredittpraksis overfor foretak. Husholdningenes etterspørsel etter lån var uendret fra 3. til 4. kvartal, mens foretakenes låneetterspørsel økte noe. I 1. kvartal venter bankene om lag uendret låneetterspørsel fra husholdninger og foretak.

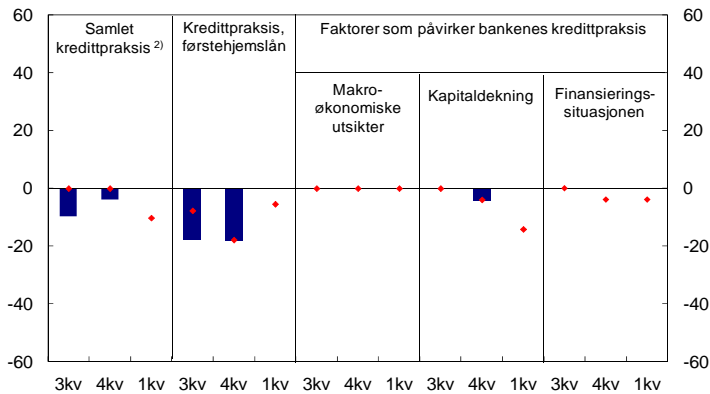
Tolkingen av figurene er forklart i en boks på siste side.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger. Nettotall.^{1),2)} Prosent

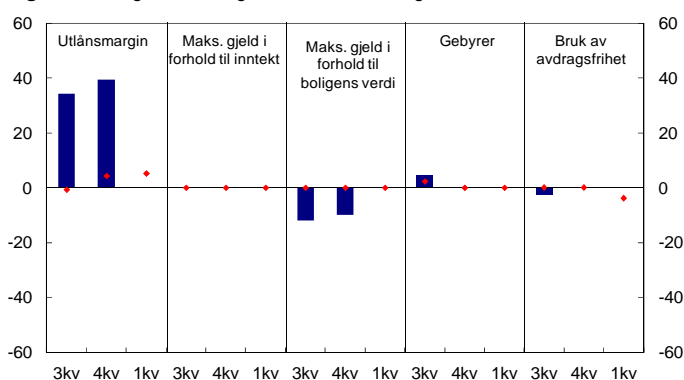
1) Nettotall fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid
2) Negative nettotall betyr fallende etterspørsel. Når det mangler en blå søyle er verdien lik null.
3) Nedbetalingslån med pant i bolig
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Nettotall.¹⁾ Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1
2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger. Nettotall.^{1),2)} Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1
2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin og gebyrer betyr strammere kredittpraksis. Negative tall for bruk av avdragsfrihet, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og inntekt innebærer strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Utlån til husholdninger

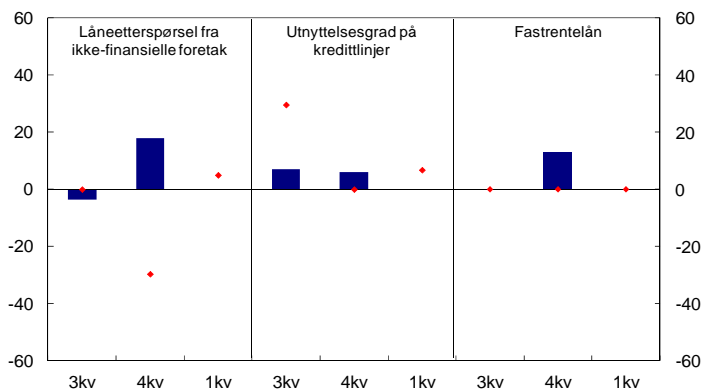
Bankene rapporterer om uendret samlet låneetterspørsel fra husholdningene i 4. kvartal 2012, se figur 1. I 4. kvartal falt etterspørselen etter førstehjemslån og rammelån, mens etterspørselen etter fastrentelån økte. Samme tendens har vi sett i hele 2012. Endringene var ventet ved utgangen av 3. kvartal og forventes å fortsette i 1. kvartal 2013. Samlet forventer bankene at husholdningenes låneetterspørsel holder seg uendret.

Bankene strammet bare svakt inn på sin kredittpraksis overfor husholdningene i 4. kvartal 2012, se figur 2. Kredittpraksisen ble strammet mer til for førstehjemslån enn for samlede utlån. Innstramningen for førstehjemslån begrunnes med Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis. Fremover forventer bankene å stramme svakt inn på både samlet kredittpraksis og kredittpraksis for førstehjemslån.

Bankene har holdt utlånsrentene om lag uendret over lengre tid, samtidig som innlånskostnadene har falt. Det har gitt økte utlånsmarginer, se figur 3. Økningen var verken forventet i 3. eller 4. kvartal. Den forventes heller ikke å fortsette i 1. kvartal 2013.

¹ Undersøkelsen for 4. kvartal 2012 ble gjennomført i perioden 21. desember 2012 – 8. januar 2013

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer. Netttotal. ^{1),2)} Prosent

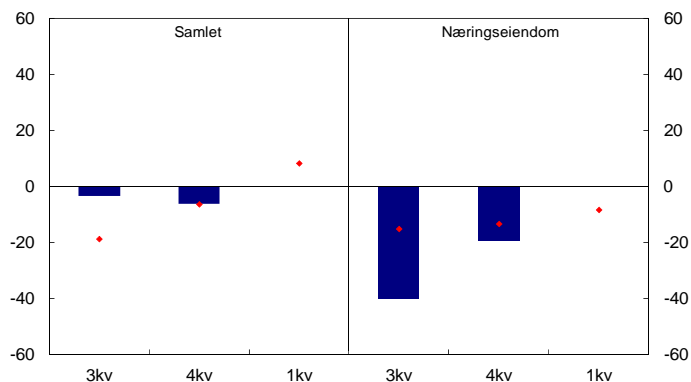
1) Se fotnote 1 i figur 1
 2) Positive netttotal betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer
 Kilde: Norges Bank

Bankene har også strammet inn kredittpraksisen ved å stille noe strengere krav til gjeld i forhold til boligens verdi. Andre lånebetingelser overfor husholdningene forventes å bli holdt om lag uendret i 1. kvartal 2013.

Utlån til ikke-finansielle foretak

Bankene rapporterer at etterspørselen etter lån fra foretak økte i 4. kvartal 2012, se figur 4. Det står i kontrast til forventningene ved utgangen av 3. kvartal, da de forventet et fall i etterspørselen. Både etterspørsel etter fastrentelån og utnyttelsesgraden på kredittlinjer økte noe. I 1. kvartal 2013 forventer bankene om lag uendret låneetterspørsel fra foretakene.

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak. Netttotal. ^{1),2)} Prosent

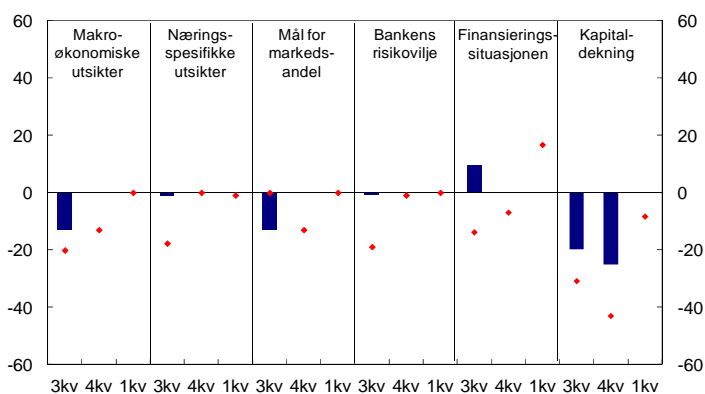
1) Se fotnote 1 i figur 1
 2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis
 Kilde: Norges Bank

Som forventet, strammet bankene svakt inn på samlet kredittpraksis overfor foretak i 4. kvartal 2012, se figur 5. I 1. kvartal 2013 forventer de lettelse i samlet kredittpraksis. Innstramningen for lån til næringsseiendom i 4. kvartal var større enn for utlån til foretakene samlet sett, og forventes å fortsette i 1. kvartal.

Økte kapitalkrav bidro til innstramningen i kredittpraksis, se figur 6. Fremover er det kun krav til kapitaldekning som bidrar til innstramning. Bedring i bankenes finansieringssituasjon, bidrar til lettere kredittpraksis.

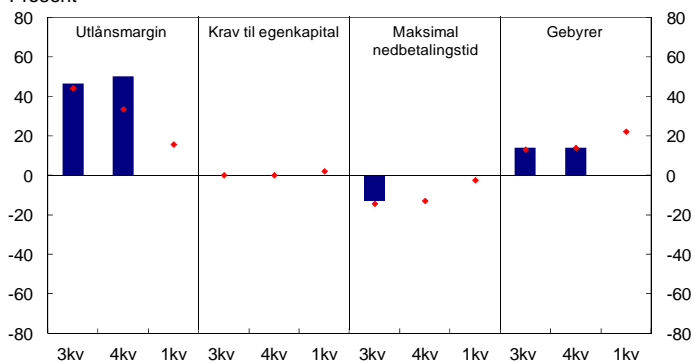
Også overfor foretak økte bankenes utlånsmarginer i 4. kvartal 2012, se figur 7. Det var i tråd med forventningen. Økte gebyrer bidro også til innstramningen. Bankene forventer noe økte utlånsmarginer og gebyrer i 1. kvartal 2013.

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak. Netttotal. ^{1),2)} Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1
 2) Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis
 Kilde: Norges Bank

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1), 2)}
Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital og gebyrer og negative tall for maksimal nedbetalingstid innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Bankene i undersøkelsen blir bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i siste kvartal, sammenlignet med foregående kvartal. De blir også bedt om å vurdere forventet utvikling neste kvartal, sammenlignet med siste.

I undersøkelsen er det en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramning i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.